

Адрэс рэдакцыі і адміністрацыі: Вільня, Віленская вул., № 29.
Цэна с перасылкай і дастаўкай на 1 г.—2 р. 50 к., на 6 мес.—1 р. 25 к., на 3 м.—65 к., на 1 мес.—25 к. За граніцай: на 1 г.—4 р. на 6 мес.—2 р. 3 мес.—1 р. Перамена адрэсу—20 кп.

Аб'екты прыймаюцца на апошняй старонцы па 20 кап. за лінейку малымі літарамі Рукапісы і карэспандэнцыі, прысланыя у рэдакцыю, павінны быць чытальна напісаны с праўдзівай фаміліяй і адрэсам таго, хто не прысылае. Можна такжэ падпісаць прозвішча разам с фаміліяй, што ня захоча каб была надрукавана праўдзівая фамілія. Адрэс і фамілія толькі для пэдага рэдакцыі. Рэдакцыя ня мае за сабой права папраўляць і ўкарачваць прысланыя рукапісы і аўтарам назад іх не зьвертае.

Памажыця!

У тым часе, калі на палёх Літвы, Польшчы і Галічыны ліецца кроў нашых братоў, усё нашае грамадзянства павінна парупіцца аб долі тых, хто астаўся дома без сваіх кармільцоў.

На гарадох бачым, як ахвотне людзі працуюць дзеля таго, каб забеспечыць сем'ям запасных кусок хлеба і стрэху над галавой.

Усюды аткрываюцца хаўрусы і таварыствы, каторыя за зложэныя грамадзянствам грошы закладаюць танны харчэўні, дзе за капейкі кожнаму дадуць даволі цёплай стравы, выдаюць адзеджу, апекуюцца дзяцьмі, вучаць іх і т. д. Жонкам і дзецям ваякоў даюць дарма юрыдычныя рады, дарма лечаць, дарма або за дужа танную пэну прадаюць лекі. А поруч з гэтым вышэйшыя ваенныя ўласці загадалі, каб сем'і запасных гаспадары дамоў ня смелі выкідаць с кватэр на вуліцу, калі тые не маюць чым плаціць арэнду. Да ўсяго гэтага выдаецца казённая падмога—„пайк“—па тры рублі з лішкам на душу ў месяц.

Ведама, ня дужа соладка жывецца салдацкім жонкам і дзецям і ў гарадох, але ўсёж тым яны ведаюць, што іх ніхто не пакрыўдзіць, ды і сям'я так пражывуць. За тое надта дзяка прыходзіцца нашым селянам: яны—апрача казёнага „пайка“ з воласьці—ніякай падмогі ніскуль не маюць.

Ешчэ сем'ям гаспадароў, што на сваёй зямлі сядзелі, ці хоцьбы і на чужой ды мелі сваю гаспадарку, живецца сям'ям. Але ўжо зусім дрэннае жыцьцё сямей

дворных парабкоў: яны ня ведаюць ні дня, ні мінуты, калі іх могуць выкінуць с хаты на сыцюжу і голад.

Справа ў тым, што нашы парабкі наймаюцца заўсёды на адзін год—наиболее ад Каляд да Каляд. І як падойдзе канец году, сем'і іх калі кармільцы іх—у салдатах, павінны будуць выбірацца з дворных хат, бо на іх месца наймуць новых парабкоў. Гэтак на сабраньні шляхты вількомрскага павету, ковенскай губэрні, пастаноўлена: «пазвольце жыць да канца году—значыць да канца умовы с пакліканым на вайну парабкам—яго жонцы і дзецям у дворнай кватэры і даваць ім апал, корм для каровы (або малака) ды гародніну, як і раней давалі, а ардынныя жытты—палавіну».

Ня ведаем, ці па іншых паведах Літвы і Беларусі будуць дзержаць сем'і запасных парабкоў да таго-ж часу. Калі і так, дык ўсё роўна падыймаецца пытаньне: куды-ж гэныя жанкі з дзяцьмі пойдучы пасья новага году, гдзе яны падзенуцца, асабліва тые, у каторых німа ні бацькоў, ні братоў, ні якіх іншых родных ці сваякоў? На гэта павінно даць атказ грамадзянство. Яно павінно знайсці спосаб, каб і пасья новага году забеспечыць гэтым небаракам хлеб і хату, абараніць іх ад холаду і голаду, не дапусьціць, каб ішлі жабраваць. Тутак патрэбна асаблівая падмога,—і грамадзянство, глаўным чынам тые, на каго працавалі запасныя дагэтуль, павінно яе даць, як павінна памагчы і гасударственая ўласць.

Г. В.

атрыманы расейцамі на шляхах ад Нова-Александры, гдзе ўзята арудзі і шмат палонных. Упорныя атакі немцоў у раёне Бакалэжэво адбіты. На левым беразе Віслы ў Гомбіне, намі ўзяты нямецкі абоз і палонныя. Фронт бітвой расшырыўся і 13 кастрычніка займаў месца ад Кутно на Ежов—Раву—Новэмясто—Бялобжэгі—Гловачов пры ўходзе р. Ульжанкі. У напрамку Нова-Александры расейцы ўзялі у палон да 50 афіцэроў і 3000 салдат, захоплены кулемёты і 8 арудэй. К паўдню ад Сольца, перабраўшыся цераз Віслу, нашы захапілі у палон 8 афіцэроў, і 300 салдат. Узяты кулемёты. Пасья доўгага зацішша, каля 14 кастрычніка пачаліся бітвы на ўсходня-прускім фронце.

Француска-Англіцка-Бэльгійска-Нямецкая.

На гэтым баевым фронце праз увесь тыдзень бітвы не спыняліся, але важных перамен на тую ці другую старану не прынясьлі. Высветлілася толькі, што англіцкі флот аткінуў немцоў ад пабэрэжжа Паўночнага мора, а француска-англіцкае войска напіраецца на іх у напрамку Арманцьер—Ліль. Але ў гэты час, пры помачы немалых падкрэпленьняў, нямецкае войска крыху пасунулася наперад каля Дюксмюндэна і каля Лябасса.

Сэрбска-Чэрнагорска-Аўстрыцкая.

7 кастрычніка аўстрыякі атакавалі на ўсім працягу боснійскага фронту сэрбоў і чэрнагорцоў. Усе атакі атбіты.

У Францыі. Францускія газеты пішуць, што за месяц жнівень вайна абыйшла Францыі 2,700 мільёноў франкоў (франк—каля 40 кап.), цяперака абходзіцца 30 мільёноў фр. што-дзень.

У Нямецчыне. Адзін нямецкі прафэсар аблічае, што вайна абойдзіцца Нямецчыне за тры месяцы з с палавінай мільярды марак (марка—каля 50 к.), а калі прыбавіць да гэтаго страты народнай гаспадаркі, то выйдзе агулам 7 мільярдоў. — На надзвычайным сабраньні прускага сэйму пададзена праект прызначыць 400 мільёноў марак для жыхароў Усходняй Прусіі на пакрыцьцё шкоды, прычыненай вайною.—Як пішуць расейскія газеты—немцы, з занятых імі месцах Польшы, абвесьцілі польскую мову мовай гасударственай.

У Аўстрыі. У Кракаве аткрыта польскае афіцэрскае вучылішча, якое будзе прыгатаўляць афіцэроў для польскіх легіюнаў.

У Турэччыне абвешчана прызыў на ваенную службу марскіх афіцэроў. Расейскі пасол выехаў с Константынопаля у Петраград.

У Пэрсіі спынілася ўнутранняя партыйная нязгода і дасьцігнуто сагласу шырць супольна агітацыю сярод курдоў, скіраваную к таму, каб супольнымі сіламі асвабодзіцца ад чужаземнаго ўплыву.

ВАЙНА.

Расейска-Аўстрыцкая.

Заўзятыя і крывавае бітвы у Галічыне праз увесь тыдзень не спыняліся ані на момэнт. Наступаньне і ўсе атакі праціўніка расейскае войска адбівае і забірае шмат палонных і іншай ваеннай здабычы. Проба аўстрыякоў акружыць левае расейскае крыло арміі ген. Брусілова на паўдню ад Перамышля адбіта з вялікімі для аўстрыякоў стратамі. 13 кастрычніка Расейцы, памысна напіраючы у раёне на паўдню ат Самбора і Старога Места, захапілі 20 арудэй і шмат яшчыкоў з набоямі. Уся даліна рэкі Стрынь засяяна непрыяцельскімі трупамі, лічба якіх ня меней 5000. 14 кастрычніка. У раёне на паўдню ад Перамышля расейскае войска з боем дасьцігла чыгункі Старое Место—Турка.

Расейска-Нямецкая.

Пасья сямідзённых крывавак бітвой пад Варшавай, нямецкае войска пад напорам расейцоў пачало 7 кастрычніка атступаць на ўсім фронце. Пакідаючы раненых, астаўляючы умацаваныя ўперад пазыцыі, немцы ачысьцілі раён на поўнач ад Піліцы к пятніцы, 10 кастрычніка яны былі аткінуты

тут к Скерневіцам. На паўдню ад Піліцы расейскае войска каля Козеніц атрымаўшы падкрэпленьня, змусіла атступаюшых немцоў прыняць бітву на шляхах к Радому. Каля Віслы утрымалася толькі аўстрыяцкае войска выжэй таго месца, дзе упадае р. Ільжэнка, але і тут расейцы з боем пераходзіць Віслу. 10 і 11 кастрычніка расейцы у колькі меіцох разбілі немцоў, якія меціліся затрымацца на пазыцыях Равка, Скернеўка і Рылька Ловіч, Скерневіцы і Рава ўзяты расейскім войскам атакамі на штыхі. Бойкі на шляхах к Петрокову і Радому разшырыліся у вялікую бітву, фронт якой цягнецца болей як на 100 вёрст ад Равы на Новэмясто—Бялобжэгі да ўходу Ільжанкі. Вечэрам 11 кастрычніка на поўнач ад Равы адбываліся упорныя карысьне для расейцоў бітвы на штыхі, у якіх немцы панясьлі вялікія страты. У адной толькі вёсцы Мачыдло расейцы пахавалі да 700 забітых немцоў. У гэтым раёне ўзята каля 400 палонных. У часе штыхавой атакі каля вёскі Казімежов, захоплены дзьве нямецкія батарэі і кулемёты. У лясох між Радом і Козеніца не спыняюцца крывапраліўныя бітвы; часьцёвыя перамогі

Каля вайны.

Страшная ноч у Антвэрпэне.

Так апісьваець паміж іншым „Петр. Кур.“ са слоў уцекачоў з Антвэрпэну гэту па праўдзе страшную ноч.

Роўна у поўнач на 26 верэсьня, калі бэльгійцы ня згодзіліся дабравольна аддаць крэпасць, разарвалася першая граната, служыўшая сыгналам да палёнаго вихору волава, забунэваўшаго над асаджэнным горадам. Усю ноч грэмелі гарматы. Піжарны рэў мартыр зліваўся с трэскам палёвых арудэй і кулямётоў. Хутка пачалі рушыцца будоўлі. Каля Гэбокэна да неба узнялося вялізарное полымя—загарэлася цыстэрна (вялікі чоп) с карасінай. Поўроты салдатоў кінулася да цыстэрны, адчынілі краны і спынілі пажар, што ўжо пачаў прымаць аграмадныя размеры.

Горад разрушаді ня толькі гарматы. Цэпэліны з вышкі сыпалі агністым дожджом. Усю ноч ўвадушныя караблі луналі над горадам і кідалі бомбы, каторыя зністожалі ўсё, што пападалося ім на дарозе.

С паракодоў, адільных с партыямі уцекачоў у Голяндзію, аграмадны горад выглядаў нібы агністае мора, над якім вісела крывавае небо, размалеванае малюнкамі ад разрываўшыхся знарадоў. Трудна было верыць каб рукі людзкіе маглі тварыць гэтакія руіны. Гэта было падобна да ўсяветнай бязмернай катастрофы, да вулкану Монпэлье ці Мэссінскаго землетрасеньня. Бомбардаваньне не спынялося ўсю ноч. Найболей зністожаны сярдак гораду і прыгарады Боргэргаума і Мэрпэм. Аграмадныя язькі полымя цягнуліся да неба. Жыхары, не паспеўшыя уцячы, хаваліся у сляпох Уцекачы расказываюць, што шпранглі рваліся над іх галавамі. Глаўны вагзал разрушылі. Адна бомба упала на дах каралеўскаго пезду, што стаяў гатовы да аходу. А шостаў гадзіне раніцай раздаўся ўзрыў: гэта паляцелі у паветра склады пораху. У гэты самы час паказаліся каля Турнгаўта нямецкія уланы, гонючы бэльгійцоў у Антвэрпэн. Раніцай у пятніцу была разаружэна національная гвардыя, часць якой адразу пайшла добравольцамі у армію. Каля поўдня прыйшлі англічане і сталі на пазыцыях перад горадам. Безупынная падвозілася англіцкая і француская марская артылерыя. Агульная паніка троху зьменшылася пасья адозвы камэнданта, заявіўшаго, што ўнутраньні паяс укрэпленьняў будзе бараніцца да апошняй магчымасьці.

Уцекачы расказываюць, што бомбы кідалі ня толькі цэпэліны, але і аэрапланы, якія луналі над пылаючым горадам дзікім выраем сталёных птушэк. Да некаторых бомбоў былі прыладжэны асобныя пасудзіны с карасінай, бэнаінам і другім лёгка гарашчымі рэчамі. Там дзе падала такая бомба, адразу займаўся пажар. Пад вечэр паліцыя пачала абыходзіць домны і выводзіць з горада астаткі жыхароў, але іх лічба ня меншала,

бо прыбывалі ўсё да Антверпену удекачы з акалічных вёсак. Пад вечэр змоўк першы форт ўнутрэнняй абароны. Немцы рынуліся да форту Брэггем. Другі нямецкі атрад перайшоў праз Вэстмэль і памкнуўся да форту Віннінгем, але тут папаў пад двайны агонь бельгійскай артылерыі і кулямёту і быў знішчаны ў некалькі мінут. Немцы, не шкадуючы ні салдату ні знарадаў, безупынна, ўсё з большым націскам сунуліся на горад. Форты пасля страшэннай б'твы адзін за адным пераходзілі ў іхні рукі. Апошнім паў форту Шоотэн. Бельгійская армія атступіла за Шельду, і тады гэта было каля поўдня 27 верасня—першыя нямецкія атрады увайшлі ў Антверпен.

Новая вайна.

16 кастрычніка турэцкі ваяцкі параход тыпу „Брэслаў“ бомбардаваў расейскі горад Феодосію (у Крыму). Другі турэцкі параход „Гамідіа“ падплыў к Новарасійску (на Каўказе) і вымагаў здачы горада і казённага добра. Пасля чаго параход атплыў. Два расейскія параходы „Ялта“ і „Казбек“ наскочылі на турэцкія міны і патанулі.

Арліхі.

І луналі сталёвыя дзье самалёткі—арліхі.
І былі іх палёты ня ціхі:
Крахаталі, шыпелі, гудзелі і страшна і дзіка,
І была іх трывога вяліка.
І пагібель, і горэ бязмерна скідалі усюды,
І мурз разбівалі ў груды.
Нібы прашчурны пекла, трупілі ўсіх жудасцю, страхам,
Беспакоілі воблачным шляхам
І гарматы насы, бы галовы звады кракадылы,
Падымалі; равелі што сілы...

На стаянцы.

Восеннее небо было ясно. Зоркі, нібы вочы жывыя, мігацелі ў высокім абшары і сцікава сцю пазіралі ў ніз на дробны хвойнік, што стаяў на узгорку, і на вялікую паляну, дзе кучкамі сядзелі салдаты. Мейсцамі стаялі і лежалі стрэльбы. Мейсцамі блішчалі агоньчкі, а пры іх на разасланых шынялях лежалі торбы с сухарамі, кацялкі і другія рэчы. Гурток барадачоў з запасных сядзеў асабняком на каменнях, звесцішы ногі ў сухую канаву, і ціха гаманілі.
— Ага! — ўсхапіўся раптам с свайго мейсца невысокі шыракаплечы чалавек с чорнай бародкай, каторага звалі Габрусь.— Ага! — І давай рыцца трывожна ў кішэнях свайх.
— Што «ага?»—спыталіся ў яго с цікавасцю таварышы.
— Знайшоў! — крыкнуў ўзрадаваны Габрусь, не звертаючы увагі на іх пытаньня.
— Што знайшоў? — з яшчэ большай цікавасцю спыталіся ў яго суседзі.
— Н-н-а-а! — тыцнуў Габрусь скомканы канвэрт таварышу,— во ліст атрымаў з дому. Начальство падало і ліст і тры рублі; цяперака толькі магу даведацца, што там напісана. Чытай, Мацей, ты-ж грамотны!
Той, каго звалі Мацеям, дастаў ліст с канвэрта і давай чытаць:

«Дарагому радзіцелю Гаўрылу Сталючонку!

Гэта пішыць сын твой Казюк. Мы, дзякаваць Богу, жывы і здаровы, чаго і табе жадаем ад Госпада Бога. Матка дыктуець мне плачучы, а я пішу. Паведамляю, што с поля ўсё сабралі—намог Сыцэпка Вайдзёнак. Малаціць так-сама суседзі абецаліся талакой. Трысыценак так і астаўся на зімку недакончаны. Бычка лысаго прадалі ўчора за пяць рублёў, дык за два рублі купілі мыла, круп і солі, а рэшта, тры рублі, табе, тататка, шлём. Ку-

І плевалі агнём — не графлялі ў моцныя скрыдлы..
Ім стрэляць безкарна абрыдла Чырванелі арліхі часамі, бы ў небі зарніцы,
І агні іх не зналі граніцы..

Іх сьмяшылі з зямлі алавыяне, грозныя гукі,
Іх сьмяшылі сьмяротныя мукі..
Гэй, адважны стралок, ты дарэмна іх сьмела вартуеш,

Хіба так сабе толькі—жартуеш.
Што ім значэ, асілкам, твае прыткалётныя пчолы?

Лепей кінь—не прыцэліш ніколі!
Пальнуў раз і другі.. Сам рвануўся ў верх ад імпэта.
Ой, арліхам змяніла плянэта! —
Вось пусьціліся ў ніз гэтак спрытна, бы стрэлы ад неба
Якбы знішчыць зямлю ўсю ім трэба.

Лясны воўк, гэтак прэцца ахвяру сваю разрываці,
Ці упыр той, што кроў п'ець с дзіцяці.

Хіба страшнаго духа спалохалісь ў хмарах туманых,
Нам ня трэба гасцей тых невзваных!

І упалі яны. І сцямнелі сталёвыя блескі,
Разшчапіліся скрыдлы ў трэскі.
І грамады абломкаў уехалі ў пухкае поле,

І німа ім гульні свайй болей.
Няжывыя лежалі уладары іх—во рагі людзі..

І былі ў іх прастрэляныя грудзі.
І адважны стралок пазіраў на здабычу паволі,
Нібы ведаў раней іхну долю.

Ясакар.

Вільня. 6/х—14 г.

„Родные зьявы“.

Тарас Гушча. Вільня 1914 г., выданьне «Беларускага Выдавецкага Таварыства ў Вільні».

«Прозы, прозы добрай, мастацкай прозы беларускай дайце нам!»
«Каб на сталі ў нас, каля тоўстай кніжкі вершоў «Шляхам жыцьця» лежала-б не цянейшая кніжка прыгожай прозы..»

Гэтак не спаўна год таму ташнаваў маліўся М. Горэцкі ў «Вя-

лікоднай пісанцы на 1914 г.» І яго жаданьня збылося: побач мастацкіх вершоў Янкі Купалы, сабраных у тоўстую кніжку «Шляхам жыцьця», ужо цяпер беларус можа палажыць на сталі тоўсты том мастацкай прозы—гэта зборнік апаведаньнёў Тараса Гушчы «Родныя зьявы».

І ня толькі палажыць, але і сказаць сьвету, што ў нашай маладзенькай літаратуры ёсць ужо не мала свайго, не пазычанаго, не мала прыгажосці узятая з родных ніў і сяліб, з абшароў палёў і з нетр лясоў, і з душы беларускай, такой багатай як у марко тнасьці так і ў вясельсці і такой глыбокай у думе..

Не дармо-ж Беларусь была крыніцай романтизму польскаго і калыскай польскаго рыцарства.. Ходкевічы, Сапегі, Радзівілы, Чарнецкіе калісь паўставалі з разлогоў зямлі беларускай і на сакотіх крыльях гусарскіх ўслаўлялі свае імёны і.. чужыноў. Паўставалі і прарокі слова, а імя ім легион, і ішлі.. ішлі ад нас.

Чэсьць ім, пабітым ў імя Вала, чэсьць ім, што не змарнавалі таленту закапаўшы ў зямлю, чэсьць ім і апраўданьня, бо яны не зналі імені Бога свайго, каторы іх завёў у палоненне вавілонскае.

Чэсьць, бо доля наша, акрадзена на раздарожы доля, набірала ў сябе безбарэжнае морэ сьлёз, бязмер болю, і яд сатыры, каторай голас меўся стацца голасам арханельскай трубы, маючай сілу ўзаскрэсаць пабітых духам.

О, душа беларуская! благаслаўляй балючую і сьлёзную сваю мінуўшчыну, благаслаўляй церні і дубцы, каторыя убічвалі цябе, благаслаўляй тых, каторыя выдалі і асудзілі на сьмерць цябе!

Бо ты сьмерцю сьмерць пабіваць імеш..

Бо ты цяпер носіш у сабе бязцэнную перлу, каторая толькі з болю, с цяпення родзіцца.

І дужаючыся, пабіваючы сьмерць, ты дасі яе сьвету..

Скарбоў у табе скрытых ня злічэ аж той «хто зоры злічыў!»

А знакі таго чулае вока пабацьчы на зямлі і небі, і ў пошуме

бору, і ў шэптаньні таёмна збожным зелья на капках—валатоўках, там дзесь у гущэчы, у пуствэчы, дзе земля з неба гаворэ ды ў сумных думках гуслярных, ды ў гудзэбе свадаебнай, ды ў гульні вясельнай, ды за мужэваннем мужоў статочных, спаважных.. А ўсе тые знакі, праўда ня «поўнымі формамі, а «як у дзяўчынкі маладзенькай» адбіваюцца ў нашай літаратуры. А кожны пісьменьнік як пчолка Божа у вулейчык, зносіць у родную пісьменнасць мёд душы сваей і воск дум свайх і гэтаго ў нас, дзякаваць Богу, ўсё болей і болей, рой наш павялічваецца і гранкі вузы белай напаяюцца залацістым мёдам.

Адзін, як напр. М. Горэцкі, уносіць у родны вулей глыбокіе думы містычна-таёмныя, пытаньня глыбокіе; іншы песні агністые—палкіе, а іншы сьпякоту упальную летнюю, сьмех дзівочы звонкі, кепкаванне падуфалае дзядзькі ці дэтка з неўдалаго дзяцюка, ці сварлівых братоў раздзельнікоў. І з гэтай разнароднасьці пачувальна-перажывальна-мала-памалу ў нашай літаратуры дабіраецца поўная гамма усіх тонаў і пералівоў жыцьця душы беларускай.

Творыцца працікавая, і прыгожая ды новая літаратура беларуская, каторая мае сказаць сваё вялікае слова сьвету ўсяму і Беларусі..

Творы Тарасы Гушчы ў нашай пісьменнасці займаюць пачэснае мейсцо і лішне вядомы з найлепшаго боку шырокім кругам чытаючаго і жывога беларускаго грамадзянства праз тое, што аўтор адзін с першых выйшоў на ніву родную, каб сеяць зярно добрае. Працаваў ён ад першаго клічу аб адраджэньні Беларусі, не як найміт і не дзеля заплаты, але як сын гаспадара ў вінніцы сваей, і за гэта належыцца яму падзяка і чэсьць ад добрых людзей і ад бацькоўскіх-касьцей і ад на патом будучых векоў.

С чым-жэ ішоў ён да родных ніў і сяліб і што прыносіў пад струпелыя стрэхі старэнькіх, бядзенькіх хатак беларускіх?

пін Богу сьвечку за саракоўку, а за рэшту—булачкі сабе. Нізка кланяецца табе дэтка Аўдоця. Яшчэ нізка кланяецца табе дзядзіна Антоля, яна што дзень, разам з намі ўсімі за цябе Богу моліцца, каб ты скорэнька вярнуўся да нас жывенькі і здаровенькі.. Яшчэ нізка кланяецца..»

Гэта «нізка кланяецца» прыйшлося чытаць доўга, бо амаль не ўся вёска кожны па асобку, нізка кланяўся Габрусю.

Але чыталіся гэтыя паклоны вельмі перпяліва, сур'ёзна і відаць было, што кожны, хто нізка кланяўся, так і вызываў у думках прыемныя успаміны і знаёмые вобразы.

«Зоська малая заўсёды пытаецца: дзе тата?—На кірмаш паехаў—кажэм. Дзед раніцай злазіць с пяколку, адзеваець кажухі выпускаець быкоў на па-шу, кожны раз з жалем вялікім прыпамінаючы гнядога коніка нашаго, што так-сама на вайну пайшоў. Дай Бог скорэ ўбачыцца с табою, тататка! А матка усё сядзіць ды плачэ, сядзіць ды плачэ.. Пісаў сын твой і руку прылажыў Казюк».

За увесь час, што чыталі ліст, усе апусьцілі галовы і рабілі сур'ёзныя, якбы слушаючы казаньне ў царкві.. Кожнаму прад вачыма стануў яго родны куток і сямейка.. Як скончылі чытаць, усе пасумнелі і ня ведалі с чаго пачаць гутарку. Пазіралі на «сітка» зорак сярод неба і варажылі, каторая цяпер можа быць гадзіна.

— Эт! — махнуў рукой Габрусь,—«плакаў, плакаў — усё Бог адзінакаў; пачаў пеяць — стаў Бог даваць». — Барыся, Халімон, за гармонік!

Халімон, самы малодшы паміж іх, дзядзюк гадоў дваццаць пяць, ня доўга чакаючы, пакапаўся ў свайй торбе і выняў гармонік. Сеў на шынэль, паставіў гармонік на калені і давай пальцамі перэбіраць галасы. Людзі акружылі яго цясьней, прыйшло яшчэ некалькі чалавек і адразу павесялела.

— Што вам сыграць,—спытаўся Халімон: глухінскую ці хомінскую польку?

Увесь гурток людзей быў з аднэй волясці, дзе кожная вёска на вечарынках і вясельялах грала сваю асобную польку.

— Глу-у-ухінскую! — папрасілі глухінскіе людзі.

— Хо-о-омінскую! — ўзмаліліся хомінскіе людзі.

Тут Халімону зрабілося якбы «ні дома, ні замужам»—ня ведаў ён кому угадзіць.

— І глухінскую і хомінскую! — параіў быўшы тут жьд, Мэндэль: будзе «і нашым і вашым».—А разумны-ж ты, Мэндэлька, нехай цябе кадукцы! — ажна дзівіўся Халімон з добра радзі Мэндэля.

— Дзіва што разумны, калі і раненаго нашаго фітфэбэля ўхітрыўся вынясьці на плячах пад цэлым градам куль, — адазваўся Габрусь.

— Глупства! — махнуў Мэндэль рукой, якбы сароміўся.

— А ты, Халімон: раз, два, тры! лідэр, лідэр, лі! — закамандаваў Габрусь строгім голасам ваеннаго. Халімон засыпаў адну польку, другую, і народ ажывіўся мігам. Хтосьці дастаў пачак махоркі, і Габрусёў ліст з дому пайшоў у вялікі пажытак — усе круцілі з яго папіросы. Сам Габрусь закурыў льюлку, хаця ўсё сьмеяліся з яго, што ён яшчэ за малады да льюлкі. Пасля гэтаго людзям зусім палягчала на душы і ўсе загадалі Халімону сыграць Лявоніху. Халімон падняўся с свайго мейсца і давай граць стаячком, вельмі стараючыся. Зазухаваўся, адбіваючы тахт правай нагой, і, якбы дзёубаючы, уткнуўшыся носам у мех гармоніка, ківаў галавой у розныя бакі, ажна шапка зляцела. Усе загарачыліся, зарухаліся, забыліся ўсяго на сьвечэ і жыва пусьціліся ў скокі..

Лявоніху скакалі на дзіва. Але дома заўсёды прывыклі яны, апрача музыкі і скокаў, яшчэ складаць пры гэтым песні і сыпаць

«Спытайся у хваёных крыжоў. Яны табе скажуць пра думкі мае. Мае думкі напісаны сьлязьмі, а сьлёзы разам з думкамі разліліся у рэчцы. Вецер—песьняр мой.»— Атказвае сам аўтор за сябе. І во, са сьмехам скрозь сьлёзы ішоў аўтор пад саламяныя стрэлі. Сьмех і сьлёзы чуваць у «Родных зьявах» у кожным апаведанні. Сьмех і сьлёзы! Сьмешныя, а такія праўдзівыя здарэньня малюе аўтор адно за адным, але пазастым сьмехам чуваць горкія, набалеўшыя ў душы сьлёзы за нашу цяжкую долю—«Думкі ў дарозе», «Казкі жыцьця», «Дудар», за наша няўмечтва—«Выбар старшыны», за наша паніжэньне—«Зло не заўсёды злом»—за тандэту духа і заморэнныя цяжкімі варункамі жыцьця душы і сэрцы людзей, «Дзевянашчына», «З днеўніка пана Жалака» і інш.

А колькі праўдзівай-праўды псыхолёгічнай у творах Т. Гушчы і як ён умее схопіць яе! Як здзіўна праўдзіва схоплены перажываньня Сцепана у «Старых падрызьніках», каторага высокія парываньня душы былі зусім паніжэньны жыцьцёвай практыкай, або тыпы у апаведаньнях «Недаступны», «Знайшлі», «Выстагнаўся», ды інш!.

А колькі сонца, жыцьця! Запраўды багата душа беларускага народу, калі можа выдаць с сябе такія таленты... Вяліка бу дучына народу, каторы ў досьвітках свайго, адраджэньня кідае такія перлы!

А Тарас Гушча не сказаў ешчэ свайго апошняга слова; яго талент с кожным годам набірае большага напружэньня і большай развітасці ў вясёлкавых пералівах гумару і ў зіхачэньню чыстых сьлёз, каторымі перасыпае гумор. Трэба спадзевацца, што імя Т. Гушчы с часам будзе вядома далёка пазамежамі нашымі; ўслаляючы імя беларускае, яно пойдзе далёка па сьвету, бо ў творчасьці Гушчы апрача фактычнай сьмешнай стараны, скрыта глыбіна думкі, падобна як гэта бачым у украінскага пісьменніка Стэфанька, да каторага мейсцамі аўтор набліжаецца, — ды ў расейскаго

пісьменніка Чэхова. Але Т. Г. не патурае ім, а творыць сваё, творыць новую цэннасьць, выснаваную с характару душы беларускай. Канчаючы агляд гэты, варочаюся, і ешчэ раз благааслаўляю сьлёзную нашу мінуўшчыну, у каторай, як у гарне, перапалылася душа беларуская, каб зайскрыцца на сонцы, калі дух народу ўваскрэсьне.

Власт.

З Беларусі і Літвы.

З Віленшчыны

Новы начальнік. Быўшы мінскі губэрнатар генерал Курлов прызначэны памочнікам па грамадзянскай (не ваеннай) часці камандуючага войскам двінскага ваеннага округу.

Абавязковая пастанова. Глаўны начальнік двінскага ваеннага округу выдаў абавязковую пастанову, па якой, пад карай штрафу да 3000 руб., або арышту у турме ці крэпасці да 3-х месяцаў, забараняецца распсыпацца у якіх бы то не было войскіх чыноў аб усім чыста, што адносіцца к цяперашняй вайне: аб часці, у якой яны служыць, аб мейсцы дзе гэта часьць знаходзіцца, аб мейсцы дзе білася з непрыяцелем, аб лічбе і устраве войска, штабоў, ваенных устаноў, камандным саставе, узбраеньні, абмундзіраваньні харчаваньні і санітарных (лекарскіх) варунках арміі, аб мейсцы распалажэньня і пераходу войскавых атрадоў, штабоў і устаноў «Чырванага Крыжу»; аб чыгунках, шасэйных і грунтоўных дарогах для перавозкі войска; аб задумываных і адбытых рухах арміі і ўсякага роду ваенных здарэньняў і слухах, што к ім адносяцца; аб разьмеры страт у асабістым і матэрыяльным саставе арміі; аб злаўленьні непрыяцельскіх шпегуў, судзе над імі і спаўненьні прыгаворуў.

Забарона. Выдана абавязковая пастанова для жыхароў двінскага ваеннага округу. «Забараняецца продаж уселякага гатунку гарэлкі, шампанскага і лікероў ва ўсіх рэ-

старанах, не вымінаючы такжэ і першаразрадных. Вінавачэныя у невыпаўненьні гатай абавязковай пастановы будуць карацца у адміністрацыйным парадку штрафам да 3000 рублёў, або арыштам да 3-х месяцаў Гэта абавязковая пастанова ўходзіць у сілы з мамэнту яе абвешчэньня. Патпісаў: Глаўны начальнік двінскага ваеннага округу інж.-ген. кв. Туманов.

Духоўная акадэмія. Архіэпіскап Харкоўскі Антоній, як піше «Кіевл.», зьвертае увагу, што, с прычыны прылучэньня к Расеі Чырванай Русі, прызначэную у Вільні правааслаўную духоўную акадэмію можна саўсім не аткрываць, а на замену гэтага залажыць такую у горадзе Львові

З заробаткоў. Колькі дзён таму назад выехала з Вільні на заробаткі у Двінск каля 150 чалавек з лішнім шаўцоў, рымароў і краўцоў для шыцьця адзежы, обувы, упряжы і інш. на патрэбы інтэнданцтва. Цяперака гэтыя работнікі вярнуліся усе назад. Паварот свой яны тлумачуць тым, што с прычыны варункоў працы наладжэнай інтэнданцтвам і непрычынасьці к самай рабоце немагчыма было зарабляць ім болей як 50 кап. у дзень, а гэта пры цяперашняй дарагоўлі саўсім мала, калі ешчэ прыняць пад увагу харчаваньне пакінутых дома сем'яў.

Конскіе кэрманш, якія былі спынены на нейкі час с прычыны карбункулу, цяперака ізноў пазволена ўладжываць па ўсіх мястэчках віленск. губ.

Узброеныя злодзі. У вёсце Біндэйкі, мусніцкай вол. віленскага пав., двух невядомых злодзеяў забралася праз акно у хату А. Юркуна, але заўважаньне гаспадаром сталі ўдэкаць. За імі пусьціліся на конях у дагонку. У часе дагонкі злодзеі сталі стрэляць і рانیлі кавя. Тады даганяўшыя спыніліся, а злодзеі так і ўцяклі бяз следу.

Вісельнік. У лесе каля вёскі Грэдуляны, сьвенцянск. пав. і воласьці, знайшлі павесіўшымся вучыцеля народнай школы В. Вайцеховіча, 38 год. Пры самагубцу знайшлі піскульку, у якой прасіць

нікога не вінаваціць у яго сьмерці. Войцеховіч, як запасны, быў пакліканы да войска і ў Сьвенцянках быў прыняты у армію.

Суд. Ададзены пад суд віленскай судзебнай палаты за судзебныя праступкі і прысваеньне даверэных грошы: стараста ружанскай (слонімскай пав.) мешчанскай управы А. Булеўскі і памочнік старасты гэтай-жэ управы Л. Любошыцкі; шылавіцкі (валкавыск. пав.) валасны пісар К. Рудакоўскі; курылавіцкі (слонімскай пав.) валасны пісар Грац, і вesaўшчык ст. Лахва Палескай чыгункі Грыгор'ев.

Цэны прадуктоў устаноўлены у Вільні паміж іншым на такія рэчы, уважваючы на іх гатунак. Ялавічына за фунт 28, 20 і 16 к., цэляціна—20 і 18 к., бараніна: за док—16 к., перад 12 к. Свініна свежая: шынка ці лапатка—21 к., сала і здор—22 к., свініна свежая пасолена—на 1 к. дзешавей за фунт. Хлеб—4 $\frac{3}{4}$, 4 $\frac{1}{4}$ і 3 к. Мука пшэнная за пуд ад 2 р. 40 к. да 1 р. 95 к., за 1 фунт—ад 6 $\frac{1}{2}$ к. да 5 $\frac{1}{4}$ к. Круны грываньне за пуд—2 руб. 40 кап., фунт—7 кап. Круны ячменныя за пуд 2 р. 20 к., фунт—6 к. Аўсянка пуд—3 р., фунт—8 к. Соль фунт—2 кап. Цукер пясок за пуд—5 р. 20 к., фунт—14 к., пілаваны ці колаты за пуд—6 р. 40 кап., фунт 17 к. Малако кварта—8 к. Карасіна пуд—190 к., за фунт 5 $\frac{1}{4}$ кап. Запалкі (сернікі) дзэсятак—15 к.

Хто будзе у Вільні браць даражэй—можна цягнуць пад суд.

З Міншчыны.

Абавязковая пастанова. У Мінску выдаў ген. Рауш фон-Траубенберг абавязковую пастанову аб рэквізыці (прымусовай продажы) уселякай прыгоднай для войска тканіны, ботоў, кажухоў і інш., якія знаходзяцца у крамах і на складах, а такжэ у прыватных асоб. Тые, што ў працягу трох дзён з дня абвешчэньня пастановы не прадставілі належнага спіску вылічаных рэчэй у гарадское упраўленьне, будуць карацца штрафам да 3000 руб. або арыштам да 3-х месяцаў.

За высяленьне жонкі запаснаго самавольна мінскі губэрнатар аш-

вострымі слаўцамі, дык вась пачалася і тут жывая, цікавая работа—складаньне агульнымі стараньнямі песьнёў.

Першы пачаў Габрусь:

«Эх, і ну-ж, мой кумок!

Эх, і ну-ж, каласок!

Пойдзем ска...»

— Ды пастой жэ! пастой!—перапыніў яго другі,—трэба ваеннае, цяперашняе выдумаць! І той зацягнуў:

«Самалёт крывалупы

Натрушыў порах ў круны».

І давай азірацца, каб хто на падмогу явіўся, бо ня ведаў, як скончыць.

«А вораг ня ведаў

Узяў ды пасьнедаў» —

аухавата патхапіў трэці і задзёр галаву, як певень.

Людзі скакалі, як непрытомныя, і ўсё пелі гэта самае.

— Ну, Мэндэлька, ты-ж не хавайся, што ведаеш па нямецку! — прычапіўся хтосьці да Мэндэля, і даваў пры гэтым:

«Хаптас, таптас, ву із дайне,

Хаптас, таптас, ву із майне».

А Мэндэль ня меў спрыту песень складаць і маўчаў. Народ патхапіў і новы кавалак на зубы, як нешта вельмі сьмешнае, і радасці канца не было здаецца... Кожнаму рацелася чым болей сьмешных слоў прычапіць да сваіх песьнёў, і вась знайшоўся адзін, што ведаў колькі слоў ні-то па жыдоўску, ні-то па нямецку і, агледаючы ўсіх якбы з вышку, грывнуў с пагардным відам:

«Шалахвосты, балабосты,

Ой, вос зохстэ, ой, вос зохстэ!»

— Го-го-го!—зарагатаў адзін.

— Гу-гу-гу!—сьмеяўся другі.

— Гі-гі-гі!—хапаўся за бокі трэці.

І кожны паўтарыў гэта на свой лад, гэтак нагамі прытопчываючы, аж на земля дрыжала.

Тымчасам імпэт рос усё болей і болей;

кожнаму жадалася штосьці сказаць і сьмешнае і новае, каб усіх да самых касцей разабрала. І давай падбіраць словы і прыдумываць новыя песьні. Пачаў Халімон:

«Гэй, жыла-была паненачка,

Гэй, жыла была гарэлачка.

Вось занатта загуляла

І бяз споведзі сканала.

Без папа яе хавалі

І малітвы не чыталі.

Там, у пекле, загуляла:

Песьню п'яна запеяла,

Ой, шкада мне рэстаранчыкоў!

Ой, шкада мне хуліганчыкоў!

Перакінуся я ў піва

І...»

Тут складальшчык збіўся с панталыку і ня ведаў, як далей казаць. Другі «востры язык» зноў пачаў падшуківаць словы: «піва, крыва, жыва, дзіва».

«Перакінуся я ў піва —

Уаноў пайду гуляць на дзіва!»

кончыў Халімон.

Але вась пачуўся нейкі трывожны гуд пад небам. Усе адразу змоўклі, і з увагай сталі пазіраць уверх, прытрымліваючы рукамі шапкі. Усе ясна бачылі якбы вялізарную кішку—нямецкі самалёт.

— Каб ён прапаў!—сказаў хтосьці.

— Нямецкі! — адазваліся ўсе у адзін голас.

Колькі чалавек выпаліла ў яго, алі ён залунаў высока над хвойнікам і хутка схаваўся з вачэй.

З блізкай лагчыны падняўся мейсцамі халодны туман. На небе не было ні воднай хмаркі, і зоркі былі гэтакія буйныя, ясныя, жывыя, што здавалася во, во загалоруць. Людзі пачалі масьціцца на сваіх шынялях, каб троху задэмаць. Зрабілося ўсё цішэй і цішэй, толькі чуваць было, як непадалёку хадзілі паставы, і відаць было як стрэльбы тарчэлі з зямлі, выглядаючы густымі тычкамі на размежэваных каморнікам шнурох. Гурток барадатых

так сама прылёт на адпачынак блізка адзінкаля другога, і гутарка іх яшчэ доўга не спынялася.

На раніцу зрабілася холадна, людзі дрыжалі ўсім целам і громка ляскалі зубамі. Хто мацнуў у вадзе сухара і грыз, хто курнуў, хто анучы свае на ботах разлажыўшы ветрыў і скакаў босы па халоднай зямлі. Над хвойнікам насілася з непрыемных крыкам стада вярон. Неба пакрылася мутнымі хмарами, пачаў сыпаць дробны густы дожджык, настала шэрая, нудная восенняя раніца. Усе хутка выстраіліся па камандзе і пайшлі у хвойнік.

— Заяц! заяц! — крыкнуў хтосьці. Усе убачылі зайца на сьцежцы і пачалі у яго паліць.

— Вось будзе абед ротнаму нашаму!—сказаў ўздаволены Габрусь, каторы ўжо пасьпеў падняць няжывога зайца.

Выйшлі с хвойніка і астанавіліся. Убачылі з далёку ворага. Закамандавалі паліць ды хаватца за хвойкамі і ў лагчынках. Пасыпаўся агонь. Кулі загудзелі, бы пчолы... «Праца» пайшла звычайным ладам.

Барадаты Габрусь выскачыў с сваёй заховы—вываротні і паляцеў на аткрыты агонь.

— Куды ты? Куды ты?—крычалі суседзі. Але ён нічога не атказаў і рабіў сваё.

Некількі чалавек ужо звалілася каля Габруся—хто маўчаў, а хто дзікім голасам крычэў ад болі... Хутка вярнуўся Габрусь з люлькай у руках.

— Нехай яго немач,—гарачыўся ён,—чуць люлька не згубіў. Людзі нехаця засьмеяліся.

— А калі засядзе куля у лабаціне тваёй, куды люлька твая дзёнціца? — Ня вытрымаў стаяўшы блізка Халімон.

— Ну дык што-ж здзіўлена атказаў Габрусь—свой чалавек забярэць: люлька добрая, грошы каштавала!..

Не дачуў Халімон апошніх слоў Габруся, бо як сноп хутка паваліўся. А Габрусь тымчасам старанна схаваў люльку у кішэні, супакойна ўзяў стрэльбу на прыцэл і пачаў працаваць...

Змітрок Вядуля.

трафаваў па 1000 р. або на 2 мес. арышту кожны — дамаўласніка м—ка Баранавіч І. Борэцкага і яго жонку.

Дроваў для сем'яў запасных атпушчана з мінскіх казённых лясоў 3055 куб. сажнёў на суму 9142 руб.

Вываз жывёлы з Мінскай губ. ізноў пазволены, забараняецца толькі на далей вывозіць муку і абожэ.

Мінскі паліцмайстар палкоўнік А. Скалон выехаў у Галіччыну, дзе ён назначаны на граданачальніка заававанага Львова.

142 тышчотні за час ад 1 ліпеня да 1 верасня закрыты у Мінскай губ. на заўсёды, у тэй лічбе 92 манаполькі (50—па прыговору сельскіх сходаў і 42—акцызным доглядам).

У Оршы (Магілёўск. губ.) у канцы верасня аткрыта таварыства для нясеўня помачы удэкачом з мейсцоў, захопленых пажарам вайны.

Перамена названья. Названье вёскі Пецярбург, румшынск. волацьці, ковевск. губ., пераменена у Петраград.

У Літвіноў. Спыненая на нейкі час літоўская штодзённая дэмакратычная газета „Lietuvos Žinios“ пачала ізноў выходзіць у Вільні. На час вайны газета будзе друкавацца толькі тры разы у тыдзень. Ковенскі дэпутат Ічас на сполку з інж. Шлягерам маюцца с 1-го лістапада выдаваць у Петраградзе літоўскую часопіс „Petrapilnis V-lzas“ („Голас Петраградскі“), які будзе выходзіць два разы на тыдзень.

Каб памагчы безработным знайсці работу, пры віленскай гарадзкой управе наладжэно пасрэдніцкае бюро працы.

Гарадзкая управа просіць гаспадароў і рабочых, каторыя шукаюць працы, звертацца ў бюро дзеля запісі і абспраўкі што дзень: у будні—ад 10 да 2 і ад 5 да 7 с пал. гадз., а у свята—ад 1 да 3 гадз. павэдлуг адрэсу: роў 1-го Паліцэйскага завулка і Пассажа, Местовы дом № 10.

Бюро памагае у вышуканні працы без уселякай платы.

З усіх старон.

Канец манаполькам. На найпадданьшую да Гасудара Імператара прасьбу «Усерасейскага хаўрису працы хрысьціян-трэзвеннікоў» аб забароне прадаваньня гарэлкі у Расеі на заўсёды Гасудар Імператар атказаў такой тэлеграмай: «Шчыра дзякую Усерасейскаму хаўрису працы хрысьціян-трэзвеннікоў. Я ўжо пастанавіў на заўсёды забараніць у Расеі казённую продаж гарэлкі. МІКАЛА».

Студэнты на вайну. Па Найвышэйшаму загаду Гасудара Імператара паклікана на ваенную службу студэнтаў 1-го курсу усіх расейскіх універсітэтаў. Асвабоджаны толькі ад гэтаго студэнты вышэйшых школ ваенных, лекарскіх і вэтэрынарных ды тые, што маюць льготу 1-го разраду. Пакліканые студэнты будуць праходзіць ешчэ 4 месяцы навукі у ваенных школах, скуль ужо выйдучь афіцэрамі. Прызыў студэнтаў прызначана на 1-го сьнежня. С пачатку будуць прызвацца толькі тые, хто мае ахвоту (дабравольцамі), а пасья, калі ня хопіць, будзе абавязковы прызыў.

З гэтай прычыны адбыліся вялікія патрыотычныя маніфэстацыі

студэнтаў у Петраградзе, Маскве, Харкаве, Казані і інш. Гурмы студэнтаў с партрэтам Гасудара і флагамі хадзілі па горадзе і пялі патрыотычныя песні.

Вучні вучыцельскіх інстытутаў і сэмінарыяў, пакліканые на ваенную службу або паступіўшыя у армію дабравольцамі, як апавесціў цыркулярам міністр асьветы, не трацяць права на атрымліваньне казённых стыпэндзіяў праз увесь час прабыванья на ваеннай службе.

Псаломшчыкі (дзакі) першы раз пакліканы з запасу на вайну. З гэтай прычыны духавенство раз'ясніло, што мейсцы псаломшчыкоў астаюцца за пакліканымі, але замешчаюцца да часу падхадзячымі асобамі. Казённую пэнсію атрымліваюць пакліканые псаломшчыкі, а даходы дзелюцца папалавіне паміж заступнікам і сям'ямі пакліканых, сем'яж затрымліваюць і кватэры ў царкоўных дамах.

Ешчэ аб пасылках у дзейную армію. Як мы ўжо пісалі, пасылкі з адзежаю у армію можна пасылаць і цяжэйшыя як 12 фунтоў. Цяперака почта абвешчае, што можна пасылаць ешчэ сяннікі для сьпаньня, хоцьбы яны важылі цяжэй як 12 ф., але болей як аднаго сэнніка у пасылку укладаць ня можна, так сама ня можна у адну пасылку бо тей класьці як адну мундзірную пару (мундзір і нагавіцы) або адзін кажухок ці куртку.

Адзеваньне арміі. Глаўнае інтэнданцкае упраўленьне вярнулося да камандуючых, каб тые пастараліся аб загатоўце для дзействующей арміі вобуві, абмундзіраванья і цёплай адзежы. Як праектуе інтэнданцтво, кожны шавец павінен будзе пашыць што тыдзень с свайго матэрыялу дзьве пары ботаў за плату ад 7 да 8 с пал. руб. Гарбарні павінны будучь дастаўляць скурны на боты па нармальных цэнах. У суконных фабрыках маець быць выраблянае сукно на патрэбы арміі, а на шыцьцё адзежы будучь пакліканы усе краўцы.

Новыя налогі. Урад маніцца устанавіць адначасна збор с капіталоў на патрэбы вайны ў разьмеры 10-ці кап са 100 р. пры чым налог будзе пабірацца з усіх капіталоў, што належучь да прыватных асоб і установаў і перахавваюцца у банках грашамі і цэннымі паперамі. Так сама падвышаецца налог на цукер—25 к. с цуда, падбаўляецца акцыз на табак—на 50 працэнтаў, і на запалкі—с 5 да 10-ці кап. с пачка.

Запасы спірту. Па ўсёй Расеі на 1-го ліпеня 1914 г. знайходзілася спірту (40 град. крапчыні) 62,253,136 ведзэр, у гэтай лічбе спірту, належачаго да казны 44,917,051 вядро.

Смерць ад парфумы. У Ораніэнбауме нейкі А. Барысоў спраўляў ухадзіны. З браку гарэлкі для гасьцей наставілі гарнец адэколёну (асаблівай парфумы). Пасья дзьвух гадзін такой пачоткі сканалі жонка і дочка Барысава і шасьцёра гасьцей. А рэшту чучь жывых адвезлі у бальніцу.

Продзі немцоў. У Маскве 9 і 10 кастрычніка чэрнь устроіла пагром магазыноў нямецкіх фірм „Мандля“, „Эйнём“ і інш. Таўпа зністожыла ўнутрэннее устравіство у магазынах Мандля і мецілася ужо грабіць, чаму перашкодзіла паліцыя. Цяперака вуліцы, на каторых знайходзіцца гэтыя магазыны, сьцеражэ паліцыя. У шмат якіх маганых, што належачь да нямецкіх і аўстрыяцкіх падданых, выбіты шыбы. 10 чалавек арыштована.

Забаронена прадаваць на вазалах кнігі, газеты і часопісі у нямецкай мове.—Петраградскі градоначальнік, каб ня выйшло якога непаразуменьня, забараніў га-

варыць па нямецку ва ўсіх мейсцох, дзе толькі болей меней заходзіць і збіраецца публіка.

Нямецкая мапа. У Маскве паліцыя сканфіскавала мапу Усходней Прусіі, па якой нямецкая граніца захоплівала раён Коўна—Вільня—Сувалякі—Гродна і Беласток. Выдаў гэту мапу Лярсэн у Маскве.

Польская школа. У Петраградзе пазволена аткрыць школу с правам навучанья у польскай мове католікоў усіх нацыянальнасьцей.

У Польшчы А. Стаховіч так апісьвае у „Руск. Слове“ руіну краю: Асабіста быў я у губэрнях варшаўскай, плоцкай, радомскай, холмскай і люблінскай, прычым люблінскую губ. аб'ехаў с канца ў канец. Магу пасьведчыць беспяцешны воблік агромнай часці жыхароў усіх станоў, асабліва гаспадароў. Агромная лічба дамоў спалена. У шмат якіх вёсках не адцалела ані адна хата, ані адно гаспадарскае забудаваньне. Німа аніякіх запасоў харчоў а такжэ корму і пашы для жывёлы. Усюдах выдоптываецца поле ня выкапанай бульбы і буракоў. Сеўба спозьнена, шмат поля асталося не абсеяным. Безмала усім адабрана усякую жывёлу, мноства жывёлы вырэзана. Коней пакінута для работы на полі за мала.

На пабоішчы у адной люблінскай губ., як стверджэна урадам, зністожэна агулам 5694 дамы на суму 3,869,710 руб.

У часе бітваў каля Варшавы немцы кідалі ў горад бомбы. Агулам ад гэтых бомбоў пацярпело 113 душ, у гэтай лічбе 16 забітых на мейсцы.

Людзі, прыбываючыя у Варшаву з далейшых пабоішч расказываюць, што там панаць увіваюцца ваўкі і рысамакі, а такжэ шмат дзікіх сабак. Над пабоішчэм лупаюць цэлыя стады крыважорчых птушак—ня толькі вароны і груганы, але і ўселякіх парод арлы. Адзін з вялікіх арлоў, спуджэны гарматнай стрэлянінай с Карпацкіх гор, заблудзіўся і лётаў над Варшавай, дзе ўбачыўшы яго прынялі за... аэроплан.

Па загаду ваеннай ўласці выехаўшыя гражданскіе установы Варшавы павінны не адцягваючы вярнуцца назад.

У Галіччыне. У Львоў п'явалі узятых у палон у бітвах на поўначы ад Перамышля 1,500 палонных—большасьць чэхі.—Граданачальнік Львова загадаў аткрыць усе крамы, апрача таргоўлёў спіртнымі напіткамі. У праціўным разе тавары гэтых магазыноў будучь сконфіскаваны.—Сярод палонных дастаўленых у Кіеў знаходзіцца камісар львоўскай паліцыі Караба-

ноўскі, які выслаецца у Казанскую губ.—Львоўскі граданачальнік абвешчаў, што, каб не было спаіванья ваенных чыноў, Верхоўны Глаўнокамандуючы загадаў вінаватых у гэтым аддаваць полемому суду і не астанувлівацца у назначэньні для іх самых цяжкіх кар.—Адэскі аптэкар В. Турскі хлапатаў аб пазваленьні яму аткрыць у Львове аптэку. Цяперака Турскаго паведамлілі, што яго прапэнэны ваенны ген.-губэрнатар Галіччыны аставіў без разгляду, як „праждэўрэменное“.

Рэдактар-Выдавец

І. Луцвіч.

Беларуская Кнігарня

Вільня, Завальная № 7,
мае у прадажы:

Проф. Е. Э. Карскі. Българусы. Вільня 1904 г., цэна 2 р. 50 к. (без перасылкі).

Змест кнігі:

I. Территория занятая българускимъ племенемъ. Границы и общій характеръ страны.

II. Древнѣйшіе обитатели българуской территории въ доисторическое время и при началѣ Русскаго государства.

III. Языкъ русскіхъ племенъ, населявшихъ българускую территорию въ древнѣйшее время. Зарождение българусскіхъ особенностей. Старейшія словарныя заимствованія у финновъ и иранцевъ.

IV. Объединеніе вѣхъ българусскіхъ племенъ подъ властью Литвы и окончательная выработка българусской народности и българусскаго языка. Заимствованія изъ литовскаго и латышскаго языковъ.

V. Българусы вмѣстѣ съ литовцами подъ властью Польши. Наплывъ разныхъ иностранныхъ словъ въ българуское нарѣчіе.

VI. Возсоединеніе Българусы сь общерусской жизнью. Количество българуссовъ въ настоящее время и ихъ народныя говоры.

VII. Очеркъ изученія живого българусскаго языка и народной поэзіи.

VIII. Очеркъ постепеннаго ознакомленія ученыхъ сь памятниками стараго западнорусскаго языка. Изученіе самого языка.

IX. Не народныя произведенія на современномъ българусскомъ нарѣчій.

Усяго у кніжцы IV—466 стр. ў 4-ку і 2 этнографічныя карты Беларусі.

Leon Wasilewski. Litwa i Bałoruś przeszłość, terażniejszość, tendencje rozwojowe. Цэна кніжкі 2 р. 50 к.

Усякую гаспадарскую прыладу:

сечкарні,

малацарні,

манежы,

шарпакі,

арфы

сулиць

Склад Віленскаго Таварыства Сельскай Гаспадаркі.

Вільня, Завальная № 9.

Тавару вялікі выбар.